

90 L E R U.

[Իմզա] Միւսիբի
ԷՏԿԱՐ Վ.ԻՆՍԸՆԹ.

Պաննինին սեպին պենգեթեթեթ. Մօնսիէօ, գաբուեու աշար-
մարնը, տէտի:

Մէմուր՝ պիլա իթիրազ գաբուեու աշար, Պազգարա-
նըն տիշարը չըգմասընա միւսաատէ իթտիկինտէն, կէնճ
գատըն:

— Թէշեթթիւր իտէրիմ, վէ կիճէնիզ խայր օլուոն, տիե-
րէթ, քէնտիսինի, պիր կիւն էվվէլ, հէման աշնի վազըթտա
կէօրմիւշ օլտուղու պէսլէմէեի զանն իտէն մէմուրն գարը-
սընտան, վէ պիր ֆէնէրին ճիւղի այտընլըղը իլէ թէնվիր ի-
տիլմիշ օլան հալիտէն պիլա թէրէտտիւտ կէշիպ, իւթ կիւնիւ
կիպի զազէթտաընը օգուճազլա մէշղուլ պուլուճան գաբու-
ճուճուճ գաբուճուճ մուվաըլէթ իլլէտի:

Պազգարա՝ մէրգուճուճ բէնշիրէսինի իթի տէֆա չալմա-
սընտա, գաբուճուճ,

— Գիթմիթ օ, տէյի սօրտու:

Պազգարա՝ — (տէրուճը օտաեա կիրէրէթ.) Գէօշթտէթի
գատընըն պէսլէմէսի տիր:

Օլ էմնատէ էլինտէթի զազէթտանըն րօմանըն օգուճազ-
տա օլան գաբուճուճ,

— Տուրուճ, չիմտի գաբուեու աշարմ, տէտի, վէ մէր-
գուճ, օգուճուղու րօմանա ֆէվգէլատէ մէրազ իթմիշ օլ-
մասըլլա օգուճազընա տէվամ իտէրէթ, աեաղա գալգտը,
վէ օգուճազըն գաթ իթմէթսիզին վէ Պազգարաեա պազ-
մազսըղըն քիւշիւթ գաբուեու անալթար իլէ աշար, վէ կէնճ
գատըն լթէշեթթիւր իտէրիմ տէտիկի սըրտա, հէր նէ գա-
տար հէնէճանընը զապթ վէ թէսկին իտէմէտի իսէ տէ, գա-
բուճուճ պու հալէ տիգգաթ իթմէտի վէ ֆիթրինի րօմանա
հասր իթմիշ օլտուղու ճիհէթլէ, մէզպուրէնին տիշարը չըգ-
մասընա միւսաատէ իթտի:

Պազգարա՝ սիւրաթը ազիմէ իլէ սօգաղա չըգըպ, սէր-
պէսթիեթթինի իսթիհասլ իթտիկինտէ, պիւեթէճը պիր նէ-
ֆէս ալտը, վէ ատէթա գօլմաեա պաշաեըպ, խարիճի պուլ-
վարա գատար հիշ տուրմազսըղըն էնտի:

Պազգարա՝ պուճու իթի պիւթտիւ, վէ մուսիսարէն Պաննի-
եէ իթիսպէն

— Էլլէրինի էնքսէնէ կէօթիւր, տէտի:

Պու սուրէթլէ պէսլէմէ էլլէրի էնքսէսինտէ պաղլանաը-
ղընտան, սիճիմին պիլէթլէրինտէ հասըլ իթտիկի թագեթի
չէտիտին աճըսընտան նաշի պօղուգ պիր սէտա ըէֆ իթմէ-
սինտէ, Պազգարա՝

— Էլլէր պիր տէֆա տահա պու եօլտա սէտա չըգարըր-
սան, պիլմիշ օլթի օ անտէ վէֆաթ իթմիշ օլաճազսըն, տէտի,
վէ Պաննի տիթրէեթէթ իսթիեաըն սիւթիւթ իթտի:

Օլ վազըթ Պազգարա մէրգուճէնին աեաղլարընը պաղ-
լաեըպ, եաթաղըն իւզէրինէ աթտըղընտան, Պաննի, հիշ պիր
կէօնա հարէթլէ իտէմէզ պիր հալէ կէլտի: Մուսիսարէն
կէնճ գատըն՝ պէսլէմէսինէ էլլէրէթ,

— Սէնին ֆիսթանընը, չալընը վէ չաբգանը կիեինէճե-
եիմ, վէ միւմթին մէրթէպէ սէնին թալը ու հարէթլէթինէ
իմթիսալիտէճէեիմ: Սէնի հէնուգ բէթ զիեատէ թանըմաթը-
լարընտան, պու խուսուստա ըիմէնին նազարը տիգգաթընը
տալլէթ իթմէեթէթիմտէրթեար տըր: Եալընը, տիւնթի կիւն
պուրատան տիշարը չըգմազ իշին նէ եօլ թուլթմիւշ օլտու-
ղուճու պիլմէթ իսթէրիմ, տէտի, վէ Պաննիեի պու պապտէ
սէօզ սէօլլէմէեէ մէճպուր գըլմազ իշին, խանշէրինին ուճու-
ճու մէրգուճէնին պօղաղընա պիր ազ զիեատէճէ տաեա-
թարազ,

— Խուսուսիլլէ աըլ հազըթէթի սէօլլէ, վէ պէնի ալ-
տաթմաեա չալըյմա: պէնի ալտաթմազըլըն՝ սէնին մէնֆաա-
թընը մուճիպ օլամազ, տէտի, վէ իլալլէթէն, — Տիւնթի կիւն
նէ՛րէտէն կէշտին, տէյի սիւալ իթտի:

— Իշ օտանըն ուճուճտա վազը օլուպ, պաղլէեէ կէօ-
թիւրէն տար սօֆատան կէշտիմ:

— Սօնրա՝

— Պաղլէտէն կէշիպ, բարմազըլըպ վասըլ օլտուճ:

— Գաբու ալըճ մը իտի:

Ա-127

— Էվվէթ, օ թէզթիւրէտէ եօլճուլուղուճուղու պիլտիւրմիշ
իտինիզ:

— Նէրէեէ եօլճուլուղուճու պիլտիւրմիշ իտիմ:

— Պիլմէմ: տիգգաթ իթմէտիմ:

Պարօն տիգգաթլէ Պազգարաեա պազգարազ,

— Տիվանէ՞մի օլտուճ, տէտի:

Կէնճ գատըն՝ — (սարսըլարազ.) Տիվանէ՞մի. րէճա իտէ-
րիմ գարընտա պու քէլիմէեի իրատ իթմէեին, զիրա չիմ-
տիեէ գատար իշիթտիկիմ էվլէրի:

Պարօն, մէզպուրէնին սէօլլէրինտէն, գըեաֆէթինտէն
վէ հալ ու հարէթլէթինտէն տօլաեը կիթտիթէթ թէաճճիւպիւ
աթթարազ,

— Պազգաթ... տէտի:

— Եազտըղըմ թէզթիւրէեի կէօթէրին:

Մահուտ մէթթուպ պուլուճուպ, Պազգարա պուճուճ
եազընըն ֆէվգէլատէ տիգգաթլէ թէճէսսիւս իտէրէթ,

— Սահիհէն պէնիմ թարաֆըմտան եազըլմըշ օլտուղու
չիւպհէսիզ իտտիա օլուճապիլիւր, տէտի:

— Աճա՛յիպ, սէն եազմատը՞ն մը:

— Խայր:

— Էօլլէ իսէ քի՞մ եազտը:

— Գիմ եազտըղընը անլաեօրուճ, լաքին պու վազընըն
հիթեաեթսի բէթ ուղուճ տուր: Եալընը շուրաընը պիլմէնիզ
քեաֆի տիր ըի, պէն սիզէ մէթթուպ եազմատըմ վէ սէյեա-
հաթ տա իթմէտիմ:

Պարօն, կէօլլէրինի հատտէն զիեատէ աշարազ,

— Պազգաթ ազիզէմ, սիզ պիր եէրտէն կէլիեօրսուճուզ.
քէնտի խանէնիզտէ՞ն մի կէլմէթտէսինիզ, տէյի սիւալիթտի:

— Խայր, Մօնմարթրտան կէլիեօրուճ:

— Պու էլպիսէ նէ՞ տիր:

— Պէնիմ եէրիմէ պրազմըշ օլտուղուճ Պաննինին էլպի-
սէսի տիր:

— Պաննիեի նէ՛րէտէ պրազտընը:

Օլ էմնատէ պուլվարտա հէման քիմէ պուլուճմա-
եօրտու:

Պազգարա տուրուպ տիւշիւնմէեէ պաշաար, չիւնթի օլ
վաթթա տէկին բէնտի ֆիրարընը թասմիմ իթմիշ օլուպ,
թիմարխանէաէն տիշարը չըգարսա, նէ եաբաճաղընը ասլա
միւլահազա իթմէմիշ իտի:

Պազգարա, իթի կիւն էվվէլ, եէտինտէ պիր գաշ լուի
ալթուճու օլարազ էվլինտէն չըգմըշ օլուպ, իւզէրինտէ պուճ-
տան զայրի ազլէ պուլուճմաթտա իտի, վէ պիլա ֆիթուր
Մօնսէյ սօգաղընտաքի իգամէթկեահընա ալտէթ իթմէսի տէ
քեարը ազըլ տէյիլիտի: զիրա սըր Վիլիաման՝ մէզպուրէնին
ֆիրարըն իշիթիմալինի նազարը տիգգաթա ալարազ իճապ
իտէն էմիլէրի վէրմիշ օլմասը թապիի օլտուղու միսիլու,
քէնտի իւղմէթքեարլարընըն ճիւլլէսի տէ սաթըլմըշ քիմ.
սէլէր իտի: Վէլհասըլ Պազգարա՝ պարօնտէն գուրթուլ-
մազ, վէ Պէրնանը գուրթարմազ իսթէտիկի հալտէ, քէն-
տինի կիլլէմէլի վէ իզինի զայպ իթմէլի իտի:

Իմտի օրատան պիր քիրա արապասը կէլմէթտէ օլմասըլ-
լա, մէրգուճէ պու արապաեա րաքիպէն, նէօվ-տէ-Մաթիւ-
րէն սօգաղընտա 33 նումէրօտա մուգիմ պարօն տ'Օ...նուճ
իգամէթկեահընա կիթմէթ իսթէտիկինի արապաճըեա թալ-
սիեէ իթտի:

Պարօն տ'Օ... Պազգարաեը սէվէր իտի իսէ տէ, մէզ-
պուրէն անը սէվմէլ իտի: անճազ քէնտինին պիր համիսի
մազամընտա անը խաթըլլարտը, վէ արապանըն էմնաի հարէ-
թէթինտէ,

— Պիլիլիմթի Պէրնանը գուրթարմազ իշին, պու ատէմ-
տէն պաշգա միւրաճաաթ իտէճէթ եէրիմ եօգ տուր: Կէրչի
քէնտինին պանա տարըմաեա բէթ չօգ սէպէպլէրի վար իսէ
տէ, էյի պիր զաթ օլտուղու իշին էլպէթթէ աֆիլ իտէճէթ
տիր, տէյի տիւշիւնմէթտէ իտի:

Նիհաեթթ արապա մահէլլի մազսուտէ վասըլ օլտու:
Պազգարա արապաճըեա պէշ ֆրանգ վէրիպ, պէսլէմէ գըեա-

Ա-128

— Խայր, լաքին սիկարաւորն իմէքտէ պուլունան պիր պէքճի՝ քիմ օլտուղումու սիւալ իթտի՝ զաթընդըն պէսէ՝ մէսի օլտուղումու սէօյլէմէքիկիմ իւզէրինէ, գարուեռու աչտը։

— Տիգգաթլէ սանա պագտը՝ մը։

— Խայր, զաթէն հալլիտէ վէ պաղչէտէ զիեատէ ընդ պուլունմաեօրտու։

— Բէք ալէա՝ սօնրա՞։

— Ձիքը իթտիկիմ բարմաղլըգ գարուեռուեն իւէրի՝ սինտէ հալլի օլուպ, պու հալլիտէն միրուր իւէ գարուեռուեն օտաւընա կիրտիմ։ Թիմարիսանէ խալգը՝ գարուեռուեն տարիէսինտէն վէ քիւչիւք գարուտան կէչիեօրլար։ Խասթալար տա պիւեիւք գարուտան կիրիպ չըգմագտա տըրլար։

Պագգարա՝ - (գաչլարը չաթըլարապ) Գարուեռու սանա նէ՞ սէօյլէտի։

— Ձանն իտէրիմքի պանա տիգգաթ իթմէտի։ չէօյլէքի սաչլարըմըն վէ կէօզլէրիմին նէ ընկտէ օլտուղումու պէեան իթմէտի՝ քէնտիսի իչին միւշքիլ տիր։ Իչէրի կիրտիկիմ զէման զաղէթասընը օգուեռուապ մէշղուլ օլտուղումուտան, պաչընը գալտըրըպ պագմատը պիւէ։

Պատէհու Պագգարա՝ Փաննիկի գուեռագլաեռապ, գուշ կիպի գալտըրտը, վէ պիր թուալէթ օտաւընըն արգասընա կէօթիւրիւպ, եէրէ եաթըրտըգտան սօնրա,

— Պէնի տինլէ՝ եկէր եալան սէօյլէտին իսէ, զարարը սանա ալիտ տիր։ Սէնի պաղըրամագ պիր հալէ վազ իթտիքտէն սօնրա պուրատա պրագաճաղըմ, վէ գարուեռու գաբաեաճաղըմ։ Եկէր տիշարը չըգամագ իսէմ, Եկէր պանա վէր՝ տիկին մալիմաթ տօղրու տէյիլ իսէ, նիհաեթ պէնի տէրտէսթլէ թէքար պուրատա կէթիւրիլէր իսէ, չու թուալէթ տարիէսինէ կիրիպ սէնի թէլէֆ իտէպիլիլիմ։ Պու իշ՝ պէնիմ իչին պիր՝ գաչ սանիէլիք մուամէլէ տիր։ Շիմտի, չուեռու պանա սէօյլէքի, վէրտիկին մալիմաթ եալա՞ն մը տըր, տէտի։

— Խայր, հագըգէթի հալի սէօյլէտիմ։

Մուախարէն Պագգարա՝ մէնտիլինի չըգարըպ, պէսէ՝ մէնին աղընա թիգգաբարագ, քէնտիսին օրատա աճըգտան էօլէպիլէճէկի իշթիմալինէ Եհէմիեթ վիրմէքսիդին, թուալէթ տարիէսինին գարուեռու քիլիտիեէրէք անալթաթը եէտինէ ալտը։

Օլ Էսնատէ սաաթ սէքիգ պուչուգ լտի։ Պագգարա տալի ֆիսթանըն չըգարըպ Փաննիկին ֆիսթանըն կիեինտի, վէ պաչընըն սաչլարընը մէգպուրէնին սաչլարը հալինտէ թէրթիպ իթմէքլէ, ալնը վէ եիւզիւ պիր տէրիճէ հըֆղ իտիլմիշ օլտու։ Պատէհու Փաննիկին չաբգասընը, չալընը վէ աեագ գապլարընը կիեինիպ, պնաեա պագմատընտա, պէսէմէսինտէն աալա ֆէրգի պուլունմաաղընա պիգգաթ գանտը։

Պագգարա պու իշլէրի կէօրտիւքտէն սօնրա, եիւզեաաթընը գարեօլաւընտա պօլլու պօեռունա վազ իտիպ, եօրկպընը պուլուն իւզէրինէ սէրտի, վէ գարեօլաւըն բէրտէլէրի՝ նի եարը չէքտի։ չու հալտէ մէգըլուր գարեօլաեռ կէօրէն՝ պուլունտա պիր քիմէնին եաթմըշ օլտուղումու զանն իթմէսի թապիլի իտի։

Մէրգումէ չու եօլտա միւլահաղա իթտի։

— Խասթա պագան գատըն սաաթ օն ըատտէլէրինտէ պուրատա կիրտիկինտէ, պէնի եաթմըշ զանն իտէրէք, քէնտիսի տէ եաթմատա կիտէճէք տիր։ Վագը օլան ֆիրարըմ անճագ եարըն անլաչըրաճագ տըր։

Պու սուրէթլէ Պագգարա լամպալարը սէօնտիւրիւպ, գըլմէթտար խանչլէրինիտէ պէրապէր ալարագ տիշարը չըգտը։

Փաննի հագըգէթի հալի սէօյլէմիշ օլտուղումուտան, Պագգարա՝ անըն իֆատէսի մուճիպինճէ պաղչէտէն կէչիպ, բարմաղլըգ գատար իլէրլէտի, վէ տիկէր թարաֆտա եանի հաթիտէ պիր գանաբէ իւզէրինտէ եալանմըշ օլան պիր խասթա պագան մէմուրըն սիկարաւորնը իշմէքտէ օլտուղումու կէօրտիւ։

Պագգարա՝ - (մէմուրը մէրգուեռա խիթապէն, վէ սէսինի

Փէթիկնտէ պուլունմասընտան տօլաեռ ֆիթուր կէթիւրմէեէրէք, գարուեռուեն օտաւը Էօնիւնտէն կէչտի։

Պէքեարճա եաչամագտա պուլունան պարօնուեն իգամէթկեահը՝ հալլի իլէ պաղչէ արասընտա քեալին պիր գաթտան իպարէթ իտի։

Պագգարա հալլիտէն կէչտի, վէ իսթէտիկի զէման օ խանէեէ կիրէպիլէն պիր գատըն թարգընտա գարուեռուեն չանընը չէքտի։ Պարօնուեն ուշաղը գարուեռու աչըպ, կէնճ գատընը պիւթիւն պիւթիւն թէպտիլ գըեաֆէթտէ կէօրմէսի իւզէրինէ իւզարը հայրէթ իլլէտի։ Անճագ մէգպուրէ, ուշաղըն թէաճճիւպիւնէ Եհէմիեթ վէրմէեէրէք։

— Իֆէնտին պուրատա՞ մը տըր, տէյի սօրտու։

— Շիմտի տիշարը չըգտը։

— Նէրէեէ կիթտիկինի պիլիեօ՞րմուսուեն։

— Նէրէեէ կիթտիկինի պիլմէմ մատամ։

— Եաեա՞ մը եօգսա արապա իլէ՞ մի կիթտի։

— Ճօն տա պէրապէրինտէ օլարագ արապա իլէ կիթտի։

— Բէք Եյի, պէքլէրիմ։

Պու սուրէթլէ Պագգարա իշ օտատան կէչիպ սալօնա կիրտի, վէ օրատա պիր գանաբէ իւզէրինտէ եաթտը։

Օլ Էսնատէ սաաթ օն օլուպ, Մ. տ'Օ... տիշարը չըգմըշ օլմասըլլա, եարը կիճէտէն Էվմէլ ալտէթ իթմէեէճէկի տէրքեար իտի։ Պուլունա պէրապէր Պագգարա՝ մէրգուեռուեն կէլմէսինէ տէկին պէքլէմէեէ գարար վէրտի, վէ սէտիրտէ եալանըպ, իւրգմէթճիկին կէթիւրտիկի եօլուուլգ բալթօսուենա սարըլարագ, տէրքեար օլան զիհինճէ թէֆէքքիւրաթընա՝ ֆէվգէլատէ եօրկուլուղու զալէպէ իթմէքլէ, հէման ուլգուեա տալտը։ Պարօն, եարը կիճէտէն տէօրթ սաաթ սօնրա խանէսինէ ալտէթիւնտէ, մէգպուրէեի ուլգուսուենտա պուլուն։

Սըր Վիլիամըն Պագգարաեա պէեան իթմըշ օլտուղու վէճէլէ, ֆիլվագը իքի կիւն Էվմէլ պարօն՝ մէգպուրէ թարաֆընտան, եալօտ տահա տօղրուսու անըն իմըսը թահթընտա օլարագ պիր թէգքիւրէ ալմըշ, վէ պուլունա եաղըպ

օլ տէրէճէ միւքէմէլէն թագլիտ իտիլմիշ իտիքի, Պագգարա պիլէ պու թէգքիւրէնին քէնտիսի թարաֆընտան եաղըլմըշ օլտուղումու թէսիմ իտէպիլիլի իտի։

Պագգարա, զաթէն իրատաթը քէյֆիեէեէ թապի օլուպ, պարօն իսէ չօգտան պէրու պու հալէ ալըշմըշ օլտուղումուտան, մէգքիւր թէգքիւրէտէ, մէգպուրէնին, օ կիւնիւ վալիտէսիլէ պիրիլքտէ ուֆագ պիր եօլուուլգ իտէճէկինի խապէր վէրմիշ օլմասընա, վէ սէքիգ կիւն իլլին մէգընիեէթ իսթմէսինէ թէաճճիւպ իթմէտի։

Պարօն՝ օթուգ եաչլարընտա օլուպ, պիւթիւն Էօմիւրլէրինի ալտա կէչիւրէն վէ աթլարա մալիք օլտուղարը կիպի մէթընէլէ մալիք պուլունան ճէնթըլմէնլէրտէն օլուպ, հէր նէ գատար Պագգարա ալթը սէնէտէն պէրու մէրգուեռու խալլի աչչէսինի թէլէֆ իթմիշ իտի իսէ տէ, պարօն՝ մէգպուրէնին իշպու միւսրիֆիլիկինտէն նաչի աալա սըգըլմաեռապ, եինէ անը սէվէր իտի։

Մէրգուեռ, Պագգարաեռ, մալիլմիւլիւզ օլան գըեաֆէթտէ վէ սէտիր իւզէրինտէ եաթմըշ օլարագ պուլունաղումուտա, ֆէվգէլատէ իգհարը թէաճճիւպլէ, բարմաղըլլա տիւրթիւպ ուեանտըրտը։

Պագգարա՝ կէօլլէրինի օվալաեարագ աչտըղընտա, նէ կիպի ահվալ Էսնատէնտա օրատա եաթմըշ օլտուղումու խաթըրտա, վէ թէպէսիւմիտէրէք Ելինի մէրգուեռու ուգաթտը։

Պագգարա կիլի պարօնու ալտաթմագտա իտի իսէ տէ, Էսնատէն հագըլընտա հիւրմէթի վար իտի։

Մ. տ'Օ... մէգպուրէնին Էլինի թուլթարագ։

— Սիւպհան Ալլահ, չու հալ իլէ նէրէտէն զուհուր իտիեօրսուեն, տէտի։

Պագգարա՝ ճիտտի պիր հալ քէսպ իլէ, եալընը սըր Վիլիամաւտան քէնտիսի սագընմաեռ տիւլիւնմէքտէ իտի։ Իմտի, ճէվապ օլարագ։

— Ալիլիմ պարօն պէնտէն պիր թէգքիւրէ ալտընըպ, տէյի՞ մի, տէտի։